PALTO MODELLARI SHAKLLARIGA GAZLAMA XUSUSIYATINING AHAMIYATI VA QOMATGA JOYLASHUVINING TAXLILIY YECHIMLARI

Tursunova Xilola Shuxratjon qizi
Farg‘ona politexnika institute “Yengil sanoat texnologiyalari va to‘qimachilik” fakulteti “Yengil sanoat texnologiyalari” kafedrasi
Ruzimatova Odinabonu Abdurasul qizi
Farg‘ona politexnika instituti
M21-21 TBKIT guruh magistranti

Annottatsiya: Ushbu maqolada ayollar ust kiyimlari assortimentlari marketing tahlillari asosida, ularda qo‘llanilayotgan gazlamalar turlari, hom-ashyosi tarkibi, liboslarda qo‘llaniluvchi bezaklar o‘rganilib, yangi model uchun dastlabki loyihalash ishlari bajarilgan.

Kalit so‘zlar: glad, jinsi, ,flanel, model, analiz, trikotaj, kombinatsiya, hom-ashyo, model, mustahkamlik, marketing, brend, furnitura .

Konstruktiv chiziqlar gorizontal va vertikal holatda bajariladi. Eng ko‘p tarqalgan yeng bichimi turi - bu o‘tkazma yeng bo‘lib, u 70-80 foiz kiyimlarda uchraydi va barcha siluetlar uchun universal holda qo‘llaniladi. Reglan bichimidagi kiyimlarning silueti ko‘pincha to‘g‘ri bo‘lib, asosiy e’tibor yelka kamarini shakllantirilishiga qaratiladi. Yaxlit bichimli kiyimlar yumshoq shakllarni hosil qilishda qo‘llaniladi [1,b,88].

Konstruktiv chiziqlarni kiyim detallari bo‘ylab va ko‘ndalangiga o‘tkazilishi, undan muayyan hajmdor shaklni hosil qilinishiga erishiladi. Konstruktiv chiziqlar ko‘pincha tayyor kiyimda unchalik ko‘zga tashlanmaydi. Kiyim detallari gorizontal, vertikal, kombinasiyalashgan va fantaziya usulida bo‘linishi ham mumkin. Kiyim yuzasini vertikal bo‘laklarga bo‘lish old va ort bo‘laklardagi yelka choki yoki o‘mizdan boshlanib, etak, bo‘ksa yoki bel chiziqlarigacha bo‘lgan relyef chiziqlari

hamda yon va ort o‘rta choklari hisobiga amalga oshiriladi. Vertikal bo‘linish chiziqlari shakl hosil qilishning eng keng tarqalgan usullaridandir.

Dekorativ chiziqlarga turli xil bezaklar (bezak qaviq, bezak chok, kashta, to‘r, to‘qima, applikasiya va boshqalar), detallarning chekka kontur chiziqlar (yoqa, laskan, bort va boshqalar) kiradi[2,b,88].

Konstruktiv-dekorativ chiziqlarga barcha ko‘rinadigan ham konstruktiv, ham dekorativ chiziqlar kiradi. Bu chiziqlar bir tomondan shaklni konstruktiv jihatdan to‘ldirsa, ikkinchidan ushbu shaklni to‘ldiradi ham [3].

Shaklni hosil qilishda texnologik usullarga quyidagilar kiradi: namlab-isitib ishlov berish (kirishtirib va cho‘zib dazmollash), trikotaj matoda asos va arqoq halqalarining yo‘nalishini o‘zgartirish hisobiga va ularni kombinasiyalash orqali shaklni o‘zgartirish.

Paltoning hajmdorligi uning uslubini belgilaydigan xususiyatlarini ham aks ettiradi. Zamonaviy modada qator uslublar mavjud bo‘lib, ularga klassik, sport va fantaziya kabilar kiradi (1- rasm). Ommaviy ishlab chiqarishda ayollar paltosi uchun jun, kimyoviy tolalar qo‘shilgan yarim jun, poliefir-viskoza tolalaridan, lake bezakli poliefir teksturlangan iplardan to‘qilgan gazlama, plenka qoplangan poliamid va kapron ipli gazlamalar, tabiiy va sintetik charm va zamshadan foydalaniladi. Paltobop gazlamalar ko‘pincha suv shimmaydigan va antistatik korishmalar bilan ishlov beriladi [2,b,109].

1-rasm. Zamonaviy palto shakllari namunalari

Palto uchun materiallarning rasional paketini konfeksiyalash masalasi nisbatan issiqsaqlovchan, yengil, havo o‘tkazuvchanlikni ta’minlaydigan materiallardan paket tayyorlashga borib taqaladi. Paketga kiruvchi barcha matolar ma’lum fizik-mexanik xossa ko‘rsatkichlariga ega bo‘lishi kerak [5].

Mavsumiy (demisezon) paltoda ustki gazlama issiqsaqlovchanlik funksiyasini bajaradi. Qishki paltoda issiq saqlovchanlik esa shamoldan va sovuqdan ximoyalovchi oraliq matolar xisobiga ta’minlanadi.

Paltolik gazlamalarda shu bilan birga nam o‘tkazuvchanlik ham katta axamiyatga. Chunki namlikning kiyimda to‘planib qolishi uning issiqo‘tkazuvchanligining ortishiga va insonning ko‘p energiya yo‘qotishiga olib keladi. Lekin paltolik gazlamalar haddan ziyod nam va suv o‘tkazuvchan bo‘lsa, atmosferadagi namlikni o‘ziga tortishi natijasida kiyimning issiqsaqlovchanlik xossasi pasayadi [1,b.57]. Prof. V.P.Sklyannikovning ko‘rsatmalarida [4] drap gazlamaning umumiy nam o‘tkazuvchanligi 95-100 g/(m^2.ch), par o‘tkazuvchanligi - 40-45g/(m^2.ch)dan kam bo‘lmasligi isbotlangan. Yarimjun draplarning nam o‘tkazuvchanligi past bo‘lib, 80-90g/(m^2.ch)ni tashkil etadi. Paltolik sun’iy matolarda esa nam o‘tkazuvchanlik 60g/(m^2.ch)dan oshmaydi. Bundan kelib chiqadiki, kiyim materiallari paketida atmosfera namligini kamaytirish uchun ustki materiallar gidrofob (suv shimmaydigan) xususiyatga ega bo‘lishi yoki ularga suvni yuqtirmaydigan eritma bilan ishlov berilishi kerak [3].

Palto materiallari paketi ustki gazlama- avradan, astarlik, shaklsaqlovchanlikni ta’minlaydigan qotirma va oraliq materialdan, issiq qatlamdan iborat bo‘ladi. Bunday paket issiqsaqlochanligi bo‘yicha mo‘ynali kiyimlardan qolishmaydigan qishki palto yaratish imkonini beradi. Zamonaviy paltolarda issiq qatlam paltolik gazlama bilan birga yoki alohida (vatin, sintepon) tikilishi mumkin.

Paltolik gazlamalar hamisha qalin bo‘lishi shart emas. Ularning asosiy ko‘rsatkichi – chiroyli tashqi ko‘rinishidir. Mato chiroyli, yumshoq, nisbatan yengil, kam g‘ijimlanuvchan, pishiq, suvni kam shimadigan, tashqi havo ta’siriga chidamli, kirchimol va tez tozalanadigan bo‘lishi kerak.

XULOSALAR. Adabiyotlarning analitik taxlili natijasida ayollar paltosi uchun zamonaviy matolar assortimenti shakllantirildi. Bu matolar avvalo zamonaviy moda yo‘nalishi tendensiyalariga mos bo‘lib, tikuv korxonasi sharoitlarini, texnologik uskuna va jixozlar xususiyatini, materiallar xossalarini inobatga olishi kerak. Palto gazlamalari xilma xil va ularga issiq saqlovchi klassik tipdagi qalin toza jun matolar, hamda aralash va sun’iy tolali matolar ham kiradi Palto vazifasi uning materiali xususiyatini belgilaydi. Paltoga bir tomondan issiq saqlovchi, shamol o‘tkazmaslik talablari qo‘yilsa, ikkinchi tomondan estetik talablar qo‘yiladi.

Ayollar paltosi assortimenti xarakteristikasi o‘rganildi, uning xillari juda keng bo‘lib, kalta paltodan uzun shinelgacha turlarni o‘z ichiga oladi. Zamonaviy palto assortimentida klassik tipdagi paltolar bir qatorda parkasimon sintepon qavatli paltolar ham keng o‘rin olgan.

Turli shakldagi palto modellarining retrospektiv tadqiqoti o‘tkazildi. Retrospektiv tadqiqotlar 2011-2017 yillarni o‘z ichiga oldi. Hammasi bo‘lib 200dan ortiq modellar o‘rganildi. Palto shaklini yaratishda ***konstruktiv chiziqlar,*** dekorativ chiziqlar, konstruktiv-dekorativ chiziqlar katta rol o‘ynaydi. Bukle gazlamadan palto modellari kolleksiyasi yaratildi. Kolleksiya modellari uchun konfeksion karta va model konstruksiyalar ishlab chiqildi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

[1]. X.X.Komilova “ Tikuv buyumlarini konstruksiyalash” Toshkent 2011

[2]. X.X.Komilova, J.S.Ergashev **“**Materiallarni konfeksiyalash” fanidan O‘QUV-USLUBIY MAJMUA Namangan-2019

[3]. Tursunova, X.Sh., Mamatqulova Saida Rahmatovna. (2020). Ayollar paltosi uchun gazlamalar taxlili. 3 rd international congress of the human and social science researches (itobiad).

[4]. Analysis of the development of older women's clothing of different subcultures (On the example of muslim women's clothing) SM Husanqizi, YD Ubaydulloyevna, HJ Valiyevich - Asian Journal of Multidimensional Research, 2021

[5].Asian Journal of Multi dimensional Research (ADouble Blind Refereed& Peer Reviewed International Journal)DOI: WAYS TO SOLVE PROBLEMS IN THE PRODUCTION OF KNIT WEAR M. M. Ulugboboyeva*; X.Sh.Tursunova** http://tarj.in/images/download/ajmr/AJMR-SEPTEMBER-2021-FULL-JOURNAL.pdf